

Moneasa, incursiune în timp

Printre primele documente în care se menționează izvoarele termale de la Moneasa este diploma din 1597, în care se consemnează actul de donație făcut de Sigismund Bathory lui Kornis Gaspar. Cu toate acestea, băile nu au fost exploatate în scop turistic.

Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX – lea efectul curativ al apelor termale începe a fi valorificat prin contruirea unor băi, dar slaba dotare și drumul greu practicabil sunt piedici în calea dezvoltării turistice. Procesul de modernizare începe doar în 1891 când stațiunea a trecut în proprietatea contelui Wenckheim Friedrich, când acesta a construit o cale ferată îngustă de la Sebiș până în Moneasa (dezafectată ulterior prin ani 60 ai secolului XX).

Fiind soluționată problema accesului spre stațiune, începe construcția unor stabilimente turistice moderne (cu băi, spații de cazare și servire a mesei, baza de tratament hidrotermal – nucleul actualului ștrand – etc.), dintre care cea mai impozantă este Vila nr. 1 (cunoscută și sub numele de Nufărul), amplasată pe Valea Băilor. În același timp, dar pe lângă cursul principal al Monesei, prind contur și alte stabilimente, respectiv se amenajează parcul stațiunii. În acest context, pe fondul dezvoltării turistice, în 1896, Moneasa a primit statutul de stațiune balneară din partea Ministerului de Interne Regal Maghiar.

Inițierea Asociației Turistice Arădene (1898) impulsionează activitatea turistică din Moneasa, unde, sub atenta îndrumare a lui Czarán Gyula, se amenajează numeroase trasee turistice, unele dintre acestea făcând legătură cu zona centrală a Munților Apuseni (zona Padiș - Vârtop - Cucurbăta). Mormântul acestui pionier deschizător de trasee turistice este în cimitirul romano-catolic din Moneasa.

Următoarele decenii, marcate de evenimente istorice profunde, se caracterizează printr-o activitate turistică fluctuantă, adaptate cerințelor turiștilor sau situațiilor impuse de diferiții administratori.

În perioada 1956 -1968, când Moneasa aparținea de Regiunea Crișana, este modernizată infrastructura stațiunii, ea devenind astfel, începând cu 1961, o stațiune permanentă. Începând cu 1971 stațiunea Moneasa a fost preluată de Ministerul Turismului, care, datorită creșterii numărului de turiști și a cerințelor tot mai diversificate din partea acestora, finanțează construirea unor hoteluri și baze de tratament moderne (Parc în 1976, Moneasa în 1984). În 1986 se finalizează construcția Hotelului Codru Moma, existând astfel o capacitate de 550 de locuri de cazare.

Vila nr. 1 (azi ruină)

Hotel Central (sus), azi Vila Cerbul Albastru (jos)

La sfârșitul sezonului turistic 1989 Vila Nufărul a intrat în reparație capitală, dar care nu a mai fost finalizată niciodată (cel puțin până în prezent) datorită evenimentelor și stării de fapt determinată de instabilitatea politică și financiară caracteristică perioadei contemporane (începând cu 1990).

În perioada 1991 – 2000, întreaga stațiune trece printr-o stare de declin, a cărei consecință este apariția societății comerciale pe acțiuni SC Moneasa SA. Începe un lung șir de privatizări și restituiri foștilor proprietari, unele acțiuni finalizându-se în mod fericit (Hotel Parc, Vila Cerbul Albastru, Vila Mayumi, Complexul Turistic Ștrand, Hotel Club Castel etc) sau într-un mod fatidic (Vila Nufărul). De asemenea, au fost construite noi stabilimente turistice și s-au extins capacitățile de cazare prin dezvoltarea agroturismului.

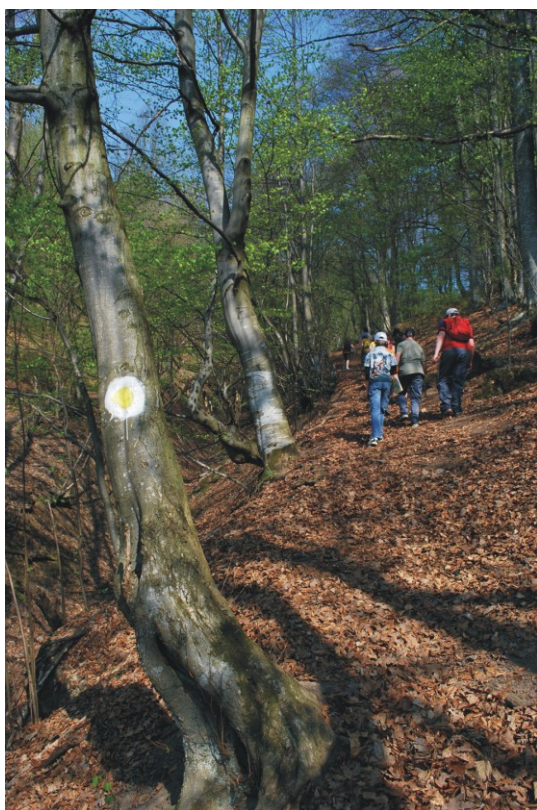
Indiferent de vitregiile social-economice Moneasa rămâne o zonă frumoasă, cu un peisaj natural remarcabil, cu un potențial turistic a cărui judicioasă valorificare poate accentua rolul polarizator al activităților turistice pentru o suprafață geografică mare, cel puțin de nivel regional și transfrontalier.

Condițiile naturale, îndeosebi cele orografice, infrastructura turistică și accesul lesnicios fac din regiunea Moneasa o zonă optimă pentru practicarea Orientării, a Speologiei sau a Drumeției montane.

Hotel Parc

*Gureanu Dorel
Arad, februarie 2012*

Ștrandul

**Ruinele
Cuptorului
Schmeltz**